

YYamk hyvien käytänteiden jakaminen KOHO Yksilöllinen tuki korkeakouluopintoihin - sähköinen prosessi

Vesa Kuhanen

jamk | Jyväskylän ammattikorkeakoulu
University of Applied Sciences

Lähtökohdat ja peruseriaatteet

Yhdenvertainen opiskeluympäristö kuuluu kaikille Jamkissa. Korkeakouluopiskelijan opinnot voivat edistyä suunnitellusti, vaikka hänellä olisi oppimisvaikeus, sairaus tai vamma, mielenterveyden haasteita, erilainen kieli- ja kulttuuritausta tai muita opiskeluun vaikuttavia asioita. Halusimme YYAMK-hankkeessa yhdenmukaistaa ja sähköistää yksilöllisen tuen hakemisen ja päätöksenteon prosessin. Yksilöllisen tuen päätöksen kautta mahdollistetaan opiskelijalle tarpeisiinsa pohjautuvia joustoja ja tukimuotoja sujuvamman opiskelun turvaamiseksi koko opintopolun aikana tai jossain opintojen vaiheissa esim. opinnäytetyössä. Yksilöllisen tuen päätöksiä on tehty Jamkissa jo vuodesta 2009 asti. Sähköiseen malliin siirryimme maaliskuussa 2023. Yksilölliseen tukeen ovat oikeutettuja niin amk- ja yamk tutkinto-opiskelijamme kuin avoimen amkin polkuopiskelijammekin. Yksilöllisestä tuesta on tehty ohjaus- ja prosessikuvaus opiskelijoille, ja se on löydettävissä verkkosivuiltamme [Saavutettavuus ja yksilölliset opintojärjestelyt | Jamk](#) ja itse sähköistämisen liittyvästä prosessista ja siihen liittyvästä vaiheista ja asian omistajista on tarkempi kuvaus löydettävissä kirjoittamastani blogitekstistä <https://blogit.jamk.fi/aokkhankkeet/saavutettavampaa-korkeakouluopiskelua-jamkissa-yksilollisen-tuen-sahkoistaminen>.

Korkeakouluopiskelijoiden opiskelukykyä käsittävän KOTT tutkimuksen (Parikka 2021) mukaan 17 %:lla ammattikorkeakouluopiskelijoista on todettu oppimisvaikeus tai oppimiseen vaikuttava sairaus tai vamma. Tämä yleisyys näkyy myös entistä useammalla opiskelijallamme, ja se luo diversiteettiä oppimisen tarpeisiin ja sitä tukeviin pedagogisiin tarkasteluihin. Tämä moninaisuus vaikuttaa myös itse tuen hakemiseen, tuen tarjolla oleviin muotoihin ja toteutukseen liittyviin näkökulmiin. Saavutettavammalle korkeakoululle ja opiskelulle määritellään perusteet muun muassa Yhdenvertaisuulaisissa (1325/2014, 15§), Ammattikorkeakoululaissa (14.11.2014/932, 26§) ja paikallisesti Jyväskylän ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä, Jamkin tasa-arvo ja

yhdenvertaisuussuunnitelmassa sekä Jamkin ohjauksen periaatteissa. Jamkissa viime lukuvuonna (2022-23) vajaa 200 opiskelijaa haki ja sai yksilöllisen tuen päätöksen.

Yksilöllisen tuen malli ja sen prosessi on rakennettu proaktiivisen toiminnan edistämiseen. Mitä varhaisemmin opiskelija saa asianmukaista tukea ja neuvoa opintopolullaan, sitä paremmin saadaan positiivisia vaikutuksia. Tietysti mallista tiedottamista ja tietoisuuden lisäämistä tulee tehdä kaiken aikaa niin opiskelijoille, kuin heidän tutoropettajilleen, yksikön päälliköille kuin laajemmin koko henkilöstölle. Keskeisinä toimijoina prosessissa ovat opiskelijan lisäksi, hänen opettajatutorinsa, joiden kautta usein opiskelijat ohjautuvat yksikön opinto-ohjaajan luokse tekemään yhdessä anomuksen yksilöllisestä tuesta. Toki tarvitaan suoraa tietoisuuden lisäämistä opiskelijoille päin vierailamalla opiskelijaryhmässä heti opintojen alussa, erilaisilla tiedotteilla, www-sivujen ja some-kanavien kautta sekä myös vertaistutoreiden kautta.

Isolla osalla opiskelijoista on jo yksilöllisen tuen kannalta olemassa olevat diagnoosit tai selvitykset tehtynä sekä tiedossa aiemmista opinnoistaan toimivia käytänteitä yksilölliseen tukeen. Nämä luonnollisesti otetaan huomioon nyt tukea haettaessa. Toki opintojen aikaiset tapahtumat, sairastumiset ja akuutit kriisit voivat luoda tarpeita yksilölliselle tuelle opintopolun eri vaiheissa. Mikäli opiskelijalla on vasta epäily, onko hänellä oppimiseen liittyviä haasteita, niin opiskelijaa ohjataan koulun lukiseulaan, opintojen alussa tarjottavaan kirjoittamisen näyttöön tai vieraan kielen tasotestaukseen tms. tai opintopsykologiemme tai YTHSn kautta tarkempiin selvityksiin/jatkotutkimuksiin.

Miksi toimintamallia kannattaa hyödyntää?

Sähköinen asiointi on tätä päivää asioiden hoidossa tai niiden vireille laitossa myös oppilaitosympäristössä. Tätä sähköistämistyötä on tehty systemaattisesti koulussamme. Sähköistämisen (tässä e-lomake) suunnittelussa ja kehittämisessä on ollut vahvasti mukana opintopsykologimme Joonas Puhto ja järjestelmäasiantuntijan ominaisuudessa Pasi Somero. Aiemmin yksilöllisen tuen hakeminen ja päätöksenteon prosessi oli hoidettu paperisesti. Etuna sähköistämiseen näemme sen, että hakemiseen ja päätöksentekoon liittyvä prosessi tulee avoimemmaksi, saavutettavammaksi ja seurattavammaksi. Myös päätösten yleistä ja yksilöidympää tilastointia tämä sähköinen muoto myös jatkossa helpottaa kun päätökset tallennetaan asiakirjahallintaamme (tWeb). Tilastoinnin kautta myös esimerkiksi ohjaus- ja tukipalveluiden kehittämistä ja arviointia tuen tarpeiden suunnassa voidaan tehdä systemaattisemmin. Lisäksi laadunhallinnan ja asian salassapitoon liittyvien asioiden näkökulmasta sähköistäminen tuo etunsa. Aiemmin paperiversiona tehdyt lomakkeet ja mahdolliset hakemiseen liittyvät liitteet siirtyivät sisäisen postin tai sähköpostien kautta yksikössä asiaankuuluvalla päällikölle vahvistettavaksi ja sieltä sitten takaisin yksikön opinto-ohjaajalle ja opiskelijalle edelleen toimitettavaksi. Näissä postituksissa ja siirroissa on aina inhimillisen erehdyksen mahdollisuus; paperit voivat pahimmillaan hukkuu, epähuomiossa jumiutua sähköpostiin, hybridityöskentelyn aikana postilaatikkoon tai työpöydälle tai joutua jopa asiaan kuulumattomien henkilöiden tietoon.

Yksilöllisen tuen määrittelyä ja siihen tarvittavaa osaamista

Prosessi on lähtökohtaisesti opiskelijalähtöinen. Opiskelija tuo huolen esille tai todetun haasteen oppimisessa ja opiskelussa. Mikäli opiskelijan omat voimavarat ja opiskelukuntoisuus eivät siihen riitä, ottaa opettajatutor ja/tai opinto-ohjaaja tässä vahvemman ohjauksellisen ja prosessin käynnistäjän roolin. Yksikön opinto-ohjaajan kanssa opiskelija täyttää yksilöllisen tuen sähköisen anomuksen, johon opiskelijalla on pääsy Haka-tunnistautumisen jälkeen. Tuentarvetta kartoittavassa keskustelussa pyritään saamaan kuva miten opinnot sujuvat ja missä asioissa haasteita ilmenee ja miten ne ilmenevät. Seuraavanlaisia kysymyksiä opiskelijan kanssa käytetään selventääksemme tuen tarvetta:

1. Mitkä asiat vaikeuttavat opiskelua?
2. Miten nämä näkyvät käytännössä?
3. Mitä oppimista tukevia strategioita hänellä on ollut käytössä?
4. Mitkä ovat olleet toimivia apuvälineitä tai keinoja oppimisen vahvistamisessa?
5. Mitä aiemmissa oppilaitoksissa tai työpaikoissa on onnistuneesti tehty opiskelun tai toiminnan sujuvoittamiseksi ja osaamisen turvaamiseksi?
6. Mitä tulee välttää?
7. Mitä mahdollisuuksia Jamkissa on tarjolla tunnistettuihin tarpeisiin?

Yksilöllisen tuen prosessiin ja sen määrittelyyn opiskelijan kanssa liittyy mielestäni seuraavia osaamisvaatimuksia:

- kohtaamisosaamista ja ohjausosaamista
- tasa-arvo ja yhdenvertaisuusosaamista
- erityispedagogista osaamista ja
- amk-pedagoginen ymmärrystä

Näihin nivoutuen ohjaajalta odotetaan työskentelyotteena:

- kannustavaa ja motivoivaa otetta kohdata ja keskustella opiskelijan kanssa
- hienotunteisuutta, kulttuurisensitiivisyyttä
- herkkyyttä
- vaihtoehtojen ideointikykyä ja kykyä ruokkia opiskelijan omia hyväksi havaittuja käytänteitä soveltuvaksi amk-kontekstiin.

Työtä yksilöllisen tuen määrittelyssä ei tarvitse tehdä kuitenkaan yksin, vaan mukana ovat opo-kollegat, opintopsykologit sekä kielet- ja viestintäyksikön erityisopettaja ja jatkossa myös saavutettavuusyhdyshenkilö. Yhdessä voimme jakaa, pohtia ja saada konsultatiivista tukea ja näkemystä tarvittaessa anomuksen puoltomme tueksi. Tärkeää on myös vuoropuhelu opetushenkilöstön ja esihenkilöiden ja johdon kanssa. Opetus- ja ohjaushenkilöstö toteuttaa myönnetty yksilöllisen tuen opetuksessaan ja ohjauksessaan, esihenkilöt ja johto taas tekevät päätökset yksilöllisen tuen anomuksista ja mahdollistavat työlle asianmukaiset puitteet. Näin

yksiköllisen tuen prosessi tulee olla hakemisesta, päätöksentekoon ja toteutukseen riittävän yksinkertainen ja ajassa myöskin muuttuva ja uusiutuva.

Työn arviointia ja jatkoaskeleita

Varsinaista laaja-alaista selvitystä tuensaaneiden opiskelijoiden kokemuksista prosessin kokonaistoimivuudesta emme ole vielä tehneet. Senkin aika varmasti koittaa. Usein opiskelijat, joille yksilöllisen tuen päätös on tehty, työskentelevät säännöllisen epäsäännöllisesti opinto-ohjaajien kanssa. Tässä yhteistyössä esille tullut palaute on ollut myönteistä. Samoin yksilöllisen tuen päätöksen tekevien esihenkilöiden osalta prosessin sähköistämistä on kiitelty. Heidän mukaansa päätökset ovat linjakasta ja aikatehokasta tehdä sekä teknisesti toimivia. Opetus- ja ohjaushenkilöiltä ei ole tullut itse sähköistämismuutoksista kehitettävää. Sitä vastoin he ovat tuoneet esille opetus- ja ohjausresurssit, joiden tulisi olla läpinäkyvämmät entistä moninaisempien opetusryhmien ja yksilöllisten tuen päätösten lisääntymisen myötä. Tähän viimeisimpään asiaan, koulumme on perustanut vastikään työryhmän, jossa resursointiasiaa mietitään vielä tarkemmin sekä linjataan missä yleisesti menee yksilöllisen tuen rajat kohtuullisuusperiaate huomioiden.

Yksilöllisen tuen asiassa e-lomake ja opiskelija- ja opintotietojärjestelmän Peppi-järjestelmän (Peppi-sopimuspankki) integraatiota YYAMK-hankkeen aikana myös suunniteltiin. Tämä olisi mahdollistanut esimerkiksi sen, että opiskelija olisi voinut hallinnoida Pepin kautta asiaa ja määrittellä kenelle opettajalle hän antaa katseluoikeuden päätökseensä. Asiassa oli niin teknisiä kuin tietosuojankin liittyviä esteitä ja tästä järjestelmä-integraatiosta luovuttiin. Nykyäänkin opiskelija esittää saamansa päätöksen (paperisena tai sähköisenä) haluamilleen opettajille ja ohjaajille opintojakson alettua tai ennakkoon.

Annan mielelläni lisätietoa asiasta:

Vesa Kuhanen (etunimi.sukunimi@jamk.fi),

opinto-ohjaaja, Hyvinvointiyksikkö

Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Toimintamallia kuvaavat asiasanat

KOHO, Koho-verkosto, oppimisvaikeudet, oppimisen tuki, pedagoginen hyvinvointi, moniammatillinen yhteistyö, opiskelukyky-opiskeluhyvinvoinnin mittarit

Lähteitä

[Euroopan Unionin saavutettavuusdirektiivi](https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2016/2102/oj) (2016). Viitattu 18.11.2023. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2016/2102/oj>.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun saavutettavuussuunnitelma 2022-2024. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Julkaisematon lähde.

Parikka S, Holm N, Ikonen J, Koskela T, Kilpeläinen H & Lundqvist A. KOTT 2021 -tutkimuksen perustulokset 2021. Viitattu 17.11.2023. www.terveytemme.fi/kott.

Saavutettavampaa korkeakouluopiskelua Jamkissa – Yksilöllisen tuen sähköistäminen. Viitattu 17.11.2023. [Saavutettavampaa korkeakouluopiskelua Jamkissa – Yksilöllisen tuen sähköistäminen | Opekorkeassa tapahtuu](#)

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2023-2025. 2023. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Artikkelin kirjoitushetkellä julkaisematon lähde.

Tutkintosäätö 2023. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014). Viitattu 18.11.2023. [Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX ®](#)

[Yhteisöllinen ja yhdenvertainen ammattikorkeakoulu](#). n.d. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Viitattu 18.11.2023. <https://www.jamk.fi/fi/projekti/yhteisollinen-ja-yhdenvertainen-ammattikorkeakoulu>.